

KONVERZE

Vymezení konverze

Náboženskou konverzí (z lat. con-versio = obrat, oběh, převrat) se myslí především příklon k nějakému náboženskému proudu a vědomé přihlášení se k němu, které je spojeno s přijetím hodnot, postojů a představ, které dotyčná skupina reprezentuje.

Vymezení konverze

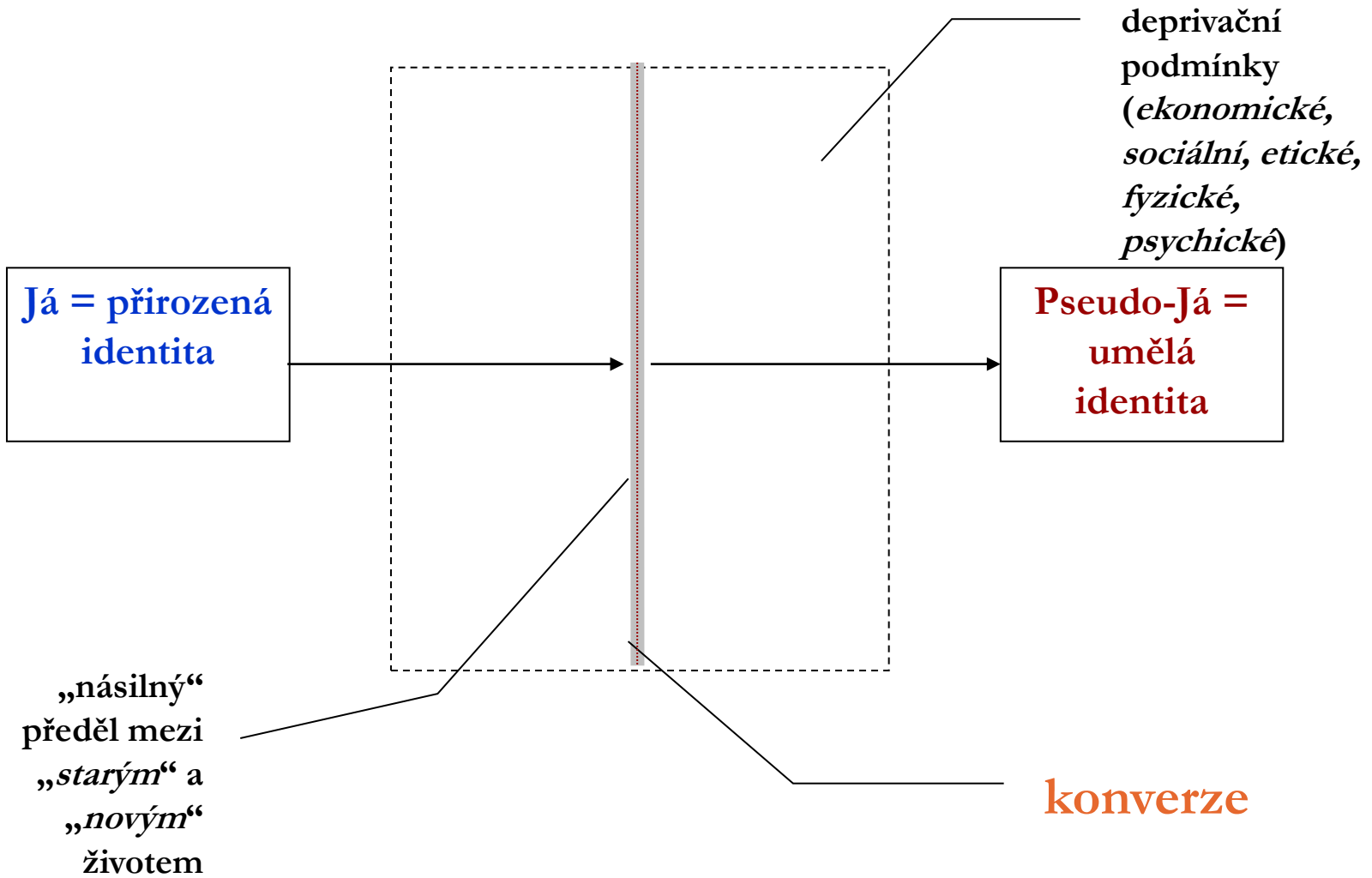
Třístupňový vzorec konverze

- predisponující činitelé (potřeby a motivy jednatelů)
- ustavení kontaktu mezi jedinci s podobnými potřebami, které se navzájem spojují
- proces závazného vstupu – *commitment*

Konverze jako vymytí mozku (brainwashing model)

Konverze je vnímána jako náhlá a násilná změna identity jedince, která je většinou spojena s psychickým či fyzickým zneužitím daného jedince.

Konverze jako vymytí mozku (brainwashing model)

Konverze-brainwashing podle R. J. Liftona

- *Kontrola prostředí.* Jde o snahu narušit a ovládnout komunikaci jedince s vnějším světem a formovat i jeho vnitřní komunikaci.
- *Mystická manipulace – plánovaná spontánnost.* Zdánlivě spontánní jednání skupiny je často pečlivě připravováno a řízeno.
- *Požadavek čistoty.* Vzhledem k napětí s okolím je zdůrazňována „čistota“ jako jeden z hlavních znaků vyvolenosti a „správného směru“.
- *Kult vyznání.* Absolutizace snahy o dosažení čistoty činí proces očišťování neukončeným.

Konverze jako vymytí mozku (brainwashing model)

- *Posvátná věda.*
- *Frázovitý jazyk.* Doslovný výklad a zbožšťování slov či určitých slovních spojení vede k používání specifické řeči, která je založena na stereotypch a zavedených frázích.
- *Nauka je víc než člověk.* Napětí mezi tím, co myslí jedinec a tím, co by si měl myslet je řešeno ve prospěch dogmatu.
- *Existenční provizorium.* Okolí jedince je považováno za sféru zla.

Konverze jako vymytí mozku (brainwashing model)

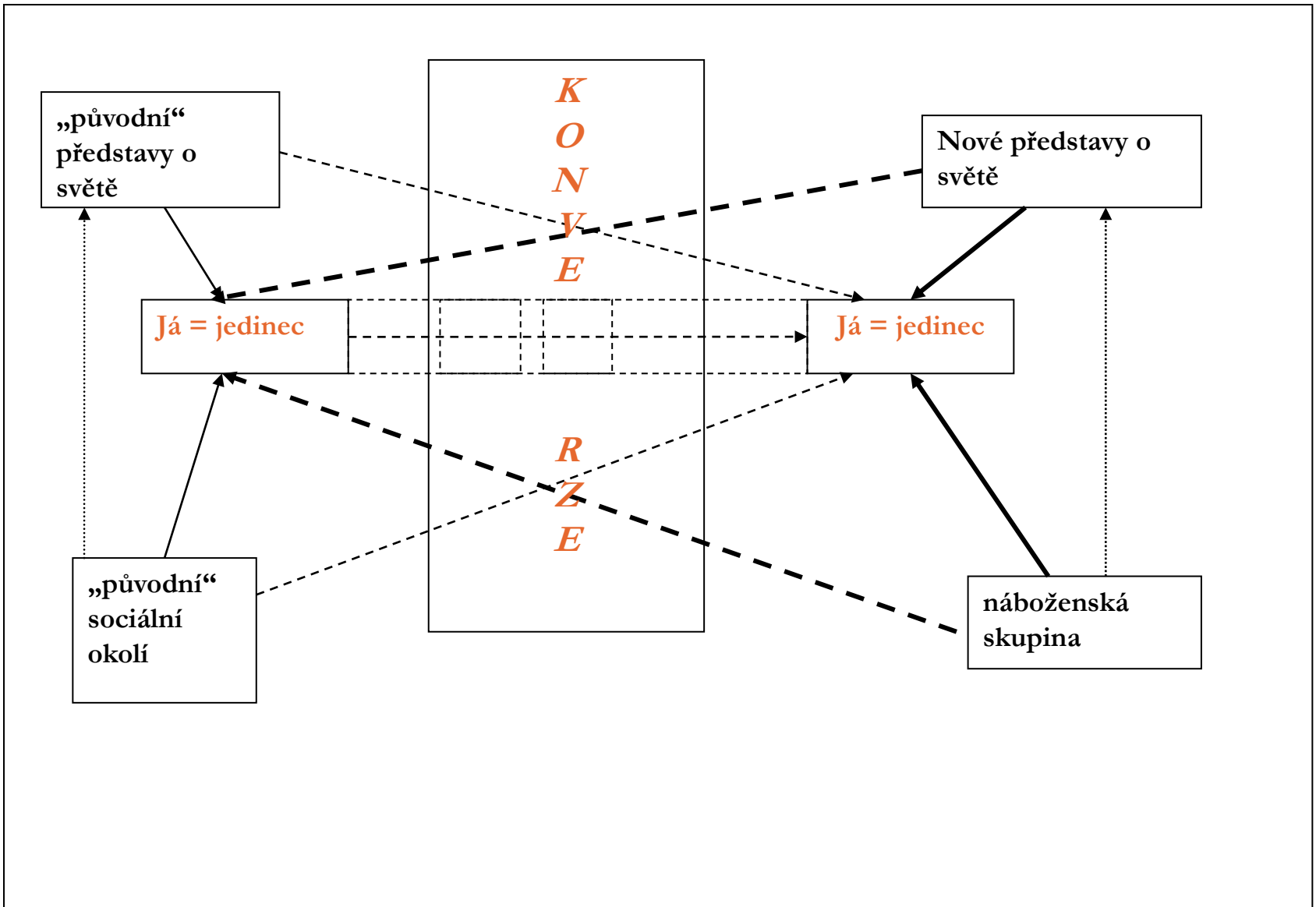
Konverze-brainwashing podle M. T. Singerové a R. Ofshe

- Získání podstatné kontroly nad časem a obsahem myšlení jedince, což se děje především dosažením kontroly nad hlavními prvky sociálního a fyzického prostředí jedince.
- Systematické vytváření pocitu bezmoci
- Specifické nakládání se systémem odměn, trestů a zážitků takovým způsobem, který podporuje nové učení hlásané vedením skupiny.
- Specifické nakládání se systémem odměn, trestů a zážitků takovým způsobem, který zabraňuje chování, jež by mohlo odrážet hodnoty a zvyky, které měl jedinec před svým kontaktem se skupinou
- Udržení uzavřeného systému logiky a autoritářské struktury organizace
- Udržení stavu neinformovanosti jedince.

Konverze jako postupný posun (drift model)

Konverze je vnímána jako postupná někdy dokonce neuvědomělá změna identity jedince a jeho sociálních vazeb. Nejde přitom o jednosměrný a jednoznačný proces.

Konverze jako postupný posun (drift model)

Konverze podle J. Loflanda

- Napětí, které vyvěrá z rozdílnosti mezi skutečností a ideálními představami o světě
- Přesvědčení, že tyto problémy mohou být vyřešeny prostřednictvím náboženství
- Prudký životní zlom
- Navázání přátelských kontaktů se členy dané náboženské skupiny
- Oslabení citových pout mimo tuto skupinu
- Navázání intenzivní interakce mezi jedincem a skupinou

Konverze jako postupný posun (drift model)

Náboženská konverze podle J. Downtona

- Obecná deziluze z konvenčních hodnot, sociálních organizací a řešení problémů
- Prohlubování a rozvíjení víry v duchovní řešení problémů
- Narůstá rozhodnutí jít duchovní cestou, které se odráží v rozvoji nového duchovního ideálu sebe sama a obrazu sebe sama
- Vzrůstá pocit osobní marnosti vedoucí k větší psychické vnímavosti vlivu nekonvenčních duchovních vůdců a jejich stoupenců, kteří neochvějně slibují změnu

Konverze jako postupný posun (drift model)

- Kontakt a vzrůstání atraktivity nekonvenčních duchovních hnutí jako výsledek pozitivní interakce s jejich členy a ideologické slučitelnosti s vírou
- Přijetí náhledu na řešení problémů, které hnutí předkládá
- Iniclace a konverze: transformace vědomí, která je důsledkem posunu v identitě jedince od osobnosti (ega) k transcendentnu (životní síle, Bohu)
- Podřízení se transcendentnu a duchovnímu vůdci
- Zesílení vazby ke skupině vyznačující se zvýšením jedincova přínosu ke skupině a jeho obětavostí, větší sounáležitostí se členy skupiny, redukcí sociálních vazeb mimo skupinu
- Postupná změna identity, víry a chování prostřednictvím této vazby, které zajistí jedincovo přilnutí k normám a praktikám hnutí

Konverze jako postupný posun (drift model)

Motivy náboženské konverze podle J. Loflanda a N. Skonovda

- ***Intelektuální motiv:*** je spojen s individuálním a velmi osobním hledáním nového výkladu světa prostřednictvím četby knih, navštěvování přednášek, sledování náboženských programů atd.
- ***Mystický motiv:*** je nesen silným náboženským zážitkem, při kterém dochází k zásadní změně obrazu světa. Je silně emocionální
- ***Experimentální motiv:*** potencionální konvertita se učí novému obrazu světa postupně a pomalu. Pozice konvertity je charakteristická malou vazbou na skupinu a lze ji označit jako „členství na zkoušku“
- ***Citový motiv:*** je spojen s existencí silných citových vazeb konvertity na členy skupiny. Konvertita přechází na víru svých přátel či blízkých
- ***Obnovitelský motiv:*** je spojen se snahou o afektivní vyburcování a probuzení náboženského života
- ***Nátlakový motiv:*** jde v podstatě o brainwashing